

Sju av tio löntagare har tillgång till daglig tidning i bostaden

Ett faktamaterial om välfärdsutvecklingen
Nummer 68

Löne- och välfärdsenheten, LO
SVEN NELANDER och INGELA GODING

Sammanfattning

Nya siffror visar att nästan fyra av tio LO-medlemmar – 38 procent – *inte har tillgång till någon daglig tidning i bostaden (inte heller kvällstidning eller varannandagstidning)*.

Siffrorna bygger främst på nya bearbetningar som LO har gjort av Statistiska centralbyråns (SCBs) undersökningar av levnadsförhållandena år 2005. Dessa undersökningar bygger på besöksintervjuer med ett slumpmässigt urval av befolkningen och genomförs av SCBs väl utbildade och mycket erfarna intervjuare. Genom att samma frågor ställs vid flera olika tillfällen kan jämförelser över tiden göras.

Av *alla anställda* är det drygt tre av tio, 31 procent, som *inte* har tillgång till någon daglig tidning. I absoluta tal innebär det nästan 1,2 miljoner anställda. Antalet personer som lever i dessa familjer är självfallet ännu fler.

Andelen LO-medlemmar utan daglig tidning var 10 procent år 1968, 19 procent i början av 80-talet, 23 procent i början av 90-talet, 35 procent i början av 2000-talet och 38 procent idag. Också bland TCOs och SACOs medlemmar har andelen utan daglig tidning ökat starkt.

För *gruppen anställda som helhet* har andelen som *inte* har tillgång till daglig tidning i bostaden ungefär *fördubblats* under en period av 25 år – från 16 procent åren 1980/81 till 31 procent år 2005.

Säkert har både det kraftigt ökade TV-utbudet och den allt större tillgängligheten till Internet i hemmet haft stor betydelse för denna utveckling.

Man kan förstås reagera över att en så stor del av löntagarhushållen saknar en daglig tidning i hemmet, och att ökningen har varit så påtaglig sedan 1990-talets början. Mot bakgrund av de *mycket stora förändringar som har skett vad gäller alternativa media* kan det omvänt *nästan ses som överraskande* att tidningarna har en så *stark ställning* att så mycket som drygt sex av tio LO-medlemmar och sju av tio anställda väljer att ha en daglig tidning i bostaden.

Detta är också glädjande. Att läsa tidningar *ger möjligheter till begrundan och eftertanke* på ett sätt som oftast inte är möjligt i andra medier. Det skrivna ordet har den fördelen att det kan läsas flera gånger och i den takt som man själva önskar. Som samhällsorienterare spelar tidningarna en stor roll. I det offentliga samtal som är så viktigt för demokratin har dagstidningarna en mycket stor betydelse.

I en *internationell jämförelse* ligger Sverige mycket bra till vad gäller tidningsläsande.

Resultaten visar att andelen som *inte* har tillgång till daglig tidning är allra högst bland de yngre LO-medlemmarna och lägst bland de äldsta. *Generationskillnaderna* är alltså mycket betydande. Efter en tidigare mycket kraftig ökning av andelen unga LO-medlemmar *utan daglig tidning* har dock denna andel förändrats mycket lite under 2000-talet.

Det finns också mycket påtagliga skillnader mellan *utlandsfödda* och födda i Sverige. Särskilt bland dem som kommit till Sverige under de senaste tio åren är det mycket vanligt att man är utan daglig tidning i hemmet. Men det finns en hel del i vårt material som pekar på att de utlandsfödda i större utsträckning än andra använder bibliotekets möjligheter att läsa tidningar.

Ett resonemang förs i rapporten om *sambandet* mellan dagstidning och tillgång till dator i hemmet. *Har den kraftiga ökningen av dator i hemmet gjort att den dagliga tidningen blir mindre viktig?* Man ska vara försiktig i slutsatser om samband, men man kan konstatera att särskilt bland de yngre har *andelen som har dator i hemmet och som är utan daglig tidning* ökat mycket kraftigt (från 4 till 50 procent sedan 1994 bland LO-medlemmar under 30 år). Bland dem över 50 år är det mycket ovanligare att ha dator men samtidigt vara utan daglig tidning. Det finns här alltså *en hel del som talar för* att ett nytt mönster håller på att växa fram. Intressant är dock att andelen unga LO-medlemmar med daglig tidning i hemmet har förändrats mycket lite under 2000-talet, och detta har skett samtidigt som datortillgång och datoranvändning har ökat mycket påtagligt bland de unga.

Underlaget för rapporten

Grunden för rapporten är besöksintervjuer som Statistiska centralbyrån (SCB) gjort med ett slumpmässigt urval av den svenska befolkningen inom ramen för undersökningarna av levnadsförhållandena. De intervjuade har år 2005 tillfrågats om de har tillgång till daglig tidning i bostaden. Intervjuerna, som är fördelade under hela året, genomförs av SCBs väl utbildade och mycket erfarna intervjuare och *kvaliteten* i undersökningarna får överhuvudtaget bedömas som *mycket hög*.

Följande fråga har ställts:

”Har Du i bostaden tillgång till daglig tidning (även kvällstidning, varannandags-tidning)?”

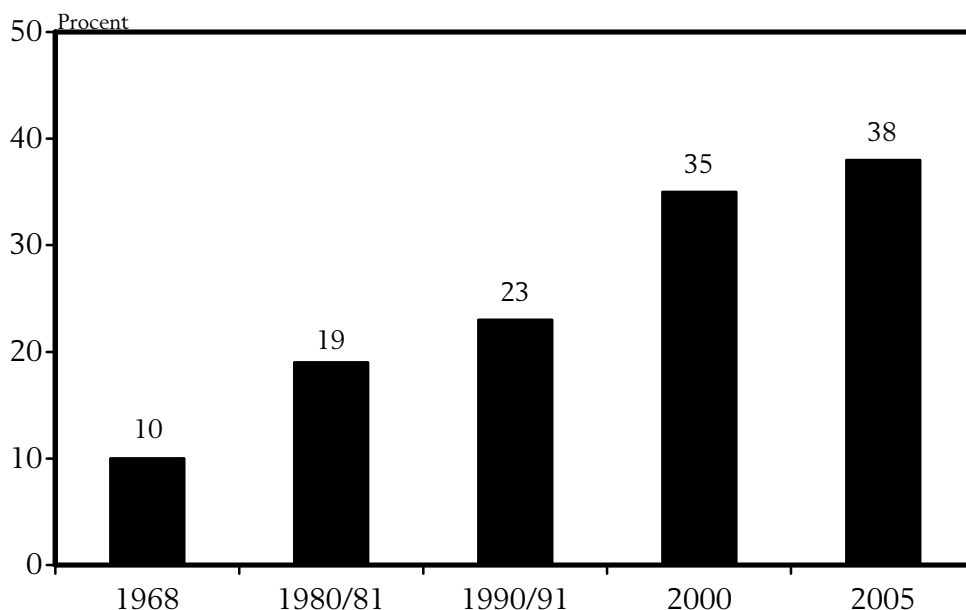
Genom att *samma fråga* ställts i tidigare undersökningar kan göras jämförelser tillbaka i tiden.

Siffrorna för år 1968 bygger på den levnadsnivåundersökning som också genomfördes av SCB, på uppdrag av den så kallade låginkomstutredningen.

Utvecklingen på längre sikt

Jämförelserna visar att andelen LO-medlemmar som *saknar daglig tidning* var 10 procent år 1968, 19 procent i början av 1980-talet, 23 procent i början av 1990-talet och 38 procent år 2005. Andelen som inte har tillgång till daglig tidning i bostaden har alltså ökat kraftigt. Man kan dock konstatera att siffran för år 2005 inte skiljer sig särskilt mycket från den för år 2000.

**Har inte tillgång till daglig tidning i bostaden
(varken morgon- eller kvällstidning), LO-medlemmar.
Diagram 1**

Vi kan också göra jämförelser med andra grupper av anställda tillbaka till 1980-talets början. Som framgår av tablå 1 har det skett stora förändringar. Andelen *utan daglig tidning* har mellan 1990/1991 och 2005 ökat från 13 till 21 procent bland TCO-medlemmar och från 7 till 23 procent bland SACO-medlemmar.

Om vi ser till *hela gruppen anställda* är det drygt 30 procent som *inte* har tillgång till daglig tidning i bostaden, vilket motsvarar ungefär 1,2 miljoner anställda. Andelen har ungefär fördubblats under de 25 år som vi kunnat studera (från 16 till 31 procent).

Tablå 1 Har *inte* tillgång till daglig tidning i hemmet. Procent

	1980/81	1990/91	2000	2005
LO	19	23	35	38
TCO	11	13	21	21
SACO	8	7	18	23
<i>Samtliga anställda</i>	<i>16</i>	<i>19</i>	<i>28</i>	<i>31</i>

Allt fler hushåll skaffar dator i hemmet och kan därigenom på ett annat sätt än tidigare inhämta information. Under de senaste fem åren har andelen LO-medlemmar som använder Internet i hemmet ökat från knappt 45 till drygt 70 procent, och även bland andra grupper av anställda har det varit en mycket kraftig ökning av internetanvändningen. Detta framgår av den nyligen presenterade LO-rapporten "Dator, jämlikhet och könsroller".

Mot bakgrund av de mycket stora förändringar som har skett vad gäller alternativa media, kan det på ett sätt nästan ses som överraskande att tidningarna har en så stark ställning att nästan så mycket som drygt sex av tio LO-medlemmar (62 procent) och sju av tio anställda i Sverige (69 procent) väljer att ha en daglig tidning i bostaden.

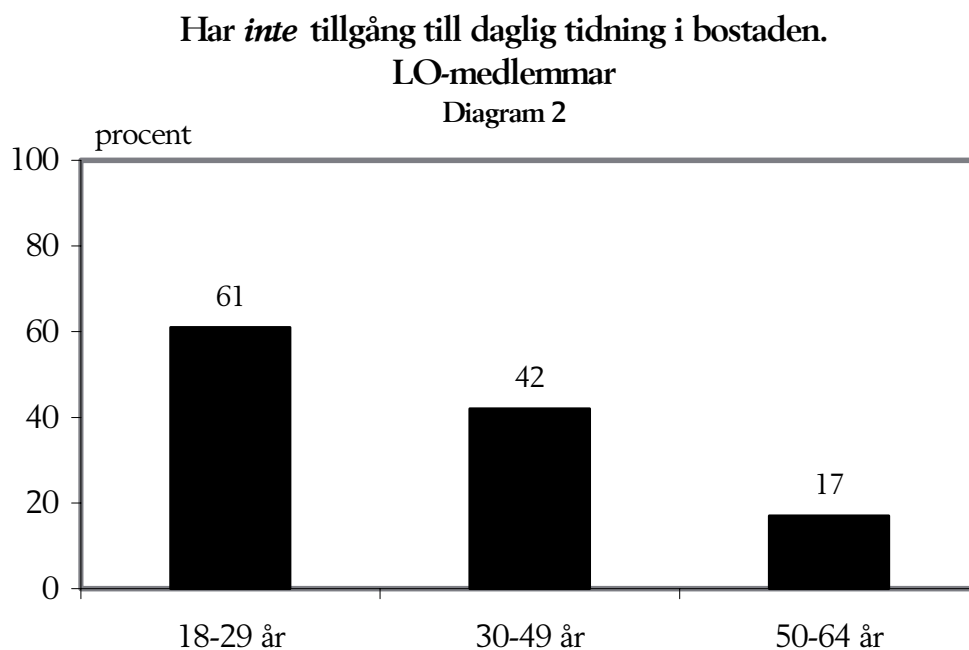
Detta är också glädjande. Det står alldeles klart att i det offentliga samtal som är så viktigt för demokratin har dagstidningarna en mycket stor betydelse. Att läsa tidningar *ger möjligheter till begrundan och eftertanke på ett sätt som inte är möjligt i andra medier*. Det skrivna ordet har den fördelen att det kan läsas flera gånger och i den takt som man själv önskar. Som samhällsorienterare spelar tidningarna en stor roll.

Internationella jämförelser visar att svenskarna ligger mycket bra till vad gäller tidningsläsande. Enligt Europabarometern, EUs regelbundna opinionsundersökningar, ligger Finland och Sverige i topp vad gäller tidningsläsandet. Rapporten i april 2002 visar att nästan 80 procent av svenskar och finländare läser dagstidningar mellan fem och sju dagar i veckan. Allra lägst ligger länder som Grekland, Portugal och Spanien, där mellan 20 och 25 procent läser tidningar mellan fem och sju dagar i veckan. Genomsnittssiffran för hela EU ligger på ungefär 45 procent. Också i ett land som Storbritannien är andelen tidningsläsare väsentligt mycket lägre än i Sverige.

I de länder där andelen läsare av dagliga tidningar är så mycket lägre än i Sverige är istället TV-tittandet mycket högre än i Sverige. Till exempel är i Storbritannien det genomsnittliga TV-tittandet 50 procent längre än i Sverige.

Markanta skillnader mellan olika åldersgrupper

Det finns *mycket stora åldersmässiga olikheter*. Bland kvinnor och män inom LO är andelen som är *utan daglig tidning* i särklass *högst* i den yngsta åldersgruppen. Detta visas i diagram 2.

Om vi inte oss begränsar oss till LO-medlemmar utan ser till *samtliga anställda* visar det sig att andelen *utan daglig tidning* i bostaden år 2005 är 52 procent i åldersgruppen 18-29 år, 34 procent i åldersgruppen 30-49 år och 14 procent i åldersgruppen 50-64 år.

Vad gäller förändringar över tiden kan vi även här göra jämförelser tillbaka till 1980-talets början. Som framgår av tablå 2 har andelen utan daglig tidning ökat kraftigt i alla tre åldersgrupperna, och det gäller både under 1980-talet och under 1990-talet. *Sedan 2000* kan vi dock konstatera att andelen *utan daglig tidning* har förändrats mycket lite bland de unga och i åldersgruppen 50-64 år, men fortsatt att öka i åldersgruppen 30-49 år. Denna förändring bland de unga har skett efter en tidigare mycket kraftig ökning av andelen som är utan daglig tidning.

Tablå 2 Har *inte* tillgång till daglig tidning i bostaden. Procent av LO-medlemmar.

	1980/81	1990/91	2000	2005
18-29 år	29	36	63	61
30-49 år	18	20	34	42
50-64 år	8	14	17	17

Utlandsfödda

Resultaten av den studie vi gjort visar att också *utländsk bakgrund* påverkar om man har tidning eller inte. I synnerlighet bland dem som har kort vistelsetid i Sverige (mindre än tio år) är det *mycket vanligt* att man inte har någon daglig tidning i bostaden. Även de som själva är födda i Sverige men har minst någon förälder som är född utomlands saknar i långt mycket större utsträckning än infödda svenskar tillgång till daglig tidning. Samtidigt framgår det av våra analyser att invandrare i betydligt större utsträckning än svenskfödda besöker bibliotek, och det gäller alldeles särskilt de som kommit till Sverige under de senaste tio åren. Vad gäller läsandet av böcker så finns det inga tydliga skillnader mellan svenskfödda och utlandsfödda. Det kan vara så att invandrare i större utsträckning än andra *utnyttjar möjligheterna att på biblioteken läsa tidningar* och kanske även inhämta information via Internet (om till exempel vad som händer i hemlandet).

Kan den ökade tillgången till dator i bostaden ha haft betydelse?

En fråga som man kan ställa sig är om man kan se några samband mellan tillgång till dator i bostaden och tillgång till daglig tidning. *Är det till exempel så att vissa avstår från tidningen för att ha råd att skaffa sig dator?* Resultaten visar, vilket framgår av tablå 3, att drygt tre av tio LO-medlemmar är i den situationen att de *har tillgång till dator i bostaden men saknar daglig tidning*. Detta innebär från en låg nivå en mycket kraftig ökning sedan 1994 (från 3 till 32 procent). Det kan jämföras med att andelen LO-medlemmar som har daglig tidning, men är utan dator i bostaden, har minskat från 60 till 8 procent under samma period.

Tablå 3 Tillgång till daglig tidning och dator i bostaden

	LO	TCO	SACO
Har både daglig tidning och dator	54	75	74
Har daglig tidning men inte dator	8	4	3
Har inte daglig tidning men dator	32	19	21
Har varken daglig tidning eller dator	6	2	2
<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Av tablå framgår också att nästan 55 procent av LO-medlemmarna har tillgång till *både daglig tidning och dator*. Bland SACO-medlemmar är denna andel nästan 75 procent.

Utan både daglig tidning och dator i bostaden är ungefär 5 procent av LO-medlemmarna.

Men vi ska gå vidare och granska hur det ser ut om man också gör en uppdelning efter *ålder*. Vi nöjer oss med att se på LO-medlemmar. I tablå 4 framgår att mönstren i olika åldersgrupper är ganska olika.

Tablå 4 Tillgång till daglig tidning och dator i bostaden. Procent av LO-medlemmar i olika åldersgrupper.

	18-29 år	30-49 år	50-64 år
Har både daglig tidning och dator	37	55	64
Har daglig tidning men inte dator	2	3	19
Har inte daglig tidning men dator	50	36	12
Har varken daglig tidning eller dator	11	6	5
<i>Summa</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Att varken ha tillgång till daglig tidning eller dator i hemmet är vanligast bland de unga – drygt 10 procent är i den situationen. Resultaten visar vidare att så mycket *som hälften av LO-medlemmar under 30 år har dator men saknar daglig tidning* (50 procent). I den äldsta åldersgruppen är detta mycket ovanligare (12 procent). Att ha daglig tidning men vara utan dator är å andra sidan betydligt vanligare bland de äldre än bland de yngre. Här finns en *tydlig generationsskillnad*. Sedan 1994 har andelen unga LO-medlemmar som har dator men är utan daglig tidning ökat från 4 till 50 procent. I åldersgruppen 50-64 år har denna andel ökat från 1 till 12 procent under perioden.

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
026-24 90 26

Juni 2006
ISBN 91-566-2287-2
www.lo.se